

Analýza dopadů čínské krize na podnikatele

2.9.2015, Praha

Obsah:

Dopady na firmy exportující do Číny

Dopady na firmy importující z Číny

Dopady na organizace v oblasti vývozu služeb a know-how

Dopady na firmy exportující do Číny

Tuzemský export celkem:

Celkový objem tuzemských exportů za rok 2014: 3 568 470 mil Kč.¹

Meziroční růst tuzemských exportů 2013-2014: 13,1%.²

Přímý export do Číny:

Celkový přímý export tuzemských firem do Číny za rok 2014: **42 358 mil Kč.**³

Podíl Číny na celkových exportech: **1,19%** (bez započtení reexportů).

Růst exportu do Číny v porovnání 1-6/2014 a 1-6/2015: **19,8%**.

Růst exportu do Číny mezi rokem 2013-2014: **12,6 %**.

Růst exportu do Číny mezi lety 2010-2014: **83%**.

Čína je pro ČR **osmnáctým** největším exportním trhem (bez započtení reexportů).⁴

Porovnání s Německem:

Objem tuzemských exportů do Německa: **1 158 000 mil Kč** (32,5 % našeho exportu).⁵

Objem exportů z Německa do Číny: **74,5 miliardy euro.**⁶

Meziroční růst exportů z Německa do Číny 2013-2014: **11,3%**.

Růst exportů z Německa do Číny mezi lety 2010-2014: **38,5%**.

Čína je pro Německo **pátým** nejdůležitějším exportním teritoriem.⁷

Reexport do Číny přes Německo:

Reexport tuzemských firem do Číny přes Německo činí **116%** z přímého exportu: **49 135 mil Kč.**⁸

Porovnání reexportu přes Německo s ostatními zeměmi V4:⁹

Reexport polských firem do Číny přes Německo činí **49%**, maďarských firem **54%**, slovenských firem **82%**.

Celkový export do Číny se započtením reexportu přes Německo: 42 358 + 49 135 = 91 493 mil Kč

Hlavní tuzemské exportní komodity do Číny:¹⁰

Stroje a dopravní prostředky: 26 237 mil Kč, tj. **62 %** z celkového exportu do Číny.

Průmyslové a spotřební zboží: 5 748 mil Kč, tj. **13,6 %** z celkového exportu do Číny.

Tržní výrobky tříděné podle materiálu: 4 066 mil Kč, tj. **9,6%** z celkového exportu do Číny.

Suroviny s výjimkou paliv: 3 221 mil Kč, tj. **7,6%** z celkového exportu do Číny.

Významné konkrétní exportní položky: součásti motorových vozidel, obvody, rozvaděče, čerpadla, zdviže, buničina, pneumatiky, hračky, kočárky, tříkolky, telefonní přístroje.

Porovnání s Německem:

Nejdůležitější německé exportní komodity do Číny: Dopravní prostředky a náhradní díly (29%), strojírenské produkty (25%), přístroje na zpracování dat, optické a elektrické přístroje (8,8%).¹¹

Průměrná doba inkasa pohledávek čínských odběratelů: 90,4 dní, což je v posl. 5 letech zvýšení o 19 dní.¹²

Výše otevřených aktuálních pohledávek českých dodavatelů v Číně: odhadem 10 500 mil Kč.¹³

¹ ČSÚ. Výdaje na hrubý domácí produkt, běžné ceny, sezonně očištěno, 2015.

² Analýza exportu AMSP ČR, 2015.

³ ČSÚ, uvažuje se tzv. přeshraniční pojetí zahraničního obchodu, které vypovídá výhradně o fyzickém pohybu zboží přes hranice.

⁴ Businessinfo, 2015

⁵ Analýza exportu AMSP ČR, 2015.

⁶ Statista. Das Statistik-Portal, 2015

⁷ Deutsche Gesellschaft für wirtschaftliche Zusammenarbeit, 2015

⁸ Wlazel, M.: Reexporty a nepřímé exporty visegrádských zemí přes Německo do Číny, str.38, 2012.

⁹ Wlazel, M.: Reexporty a nepřímé exporty visegrádských zemí přes Německo do Číny, str.38, 2012.

¹⁰ ČSÚ, 2015.

¹¹ Deutsche Gesellschaft für wirtschaftliche Zusammenarbeit, 2015

¹² Reuters, China firms slow payments, file lawsuits, as unpaid debt weighs on finances, 2014.

¹³ AMSP ČR: Vychází se z obratu pohledávek vztažené k celkové výši objemu exportů do Číny, přičemž nejsou započítány pohledávky s dlouhou dobou po splatnosti, příp. odepsané pohledávky z minulých let.

Závěry k rizikům exportu do Číny:

- Zásadní chybou posuzování našich exportních aktivit vůči Číně je **absence odhadu reexportů**.
- Celkový objem našeho exportu do Číny se po **započtení reexportů pouze přes Německo více jak zdvojnásobuje** a z pohledu zemí V4 jsme v případě jakýchkoliv výkyvů v Číně nejzranitelnější ekonomikou.
- Přímý růst tuzemského exportu do Číny je za prvních šest měsíců 2015 zatím nejvyšší od roku 2012 a vykazuje nárůst 19%, což by v případě stagnace čínské poptávky znamenalo o to **větší propad**, na což nejsou, zejména MSP připraveny.
- Varovný je z tohoto pohledu rovněž **dvouciferný růst exportu Německa do Číny** v uplynulém roce, přičemž větší pokles německých exportérů do Číny by **skokově zasáhl i české exportéry** do Německa.
- Naopak **příznivější zpráva je v komoditní skladbě**, která je více průmyslová a zaměřena na bohatší čínskou klientelu, přičemž čínská krize se patrně nejvíce dotkne slabší části populace, která není přímým ani nepřímým exportním segmentem našich producentů.
- Z pohledu MSP je zásadní zpráva v tom, že **roste tlak čínských odběratelů na splatnost**. Za posledních pět let se posunula průměrná doba inkasa pohledávek vůči čínským odběratelům ze **71,4 dní na 90,4 dní**, **což zhoršuje cash flow tuzemských firem v součtu o 2,2 miliardy korun**, pokud bychom spekulativně započítali i reexport přes Německo a přenesení doby splatnosti německých firem na naše producenty, jednalo by se ale již o ca 4,8 miliardy korun.
- Z výše uvedeného vyplývá, že s rostoucí nejistotou exportů do Číny a tlakem na splatnosti bude zejm. **pro MSP klíčová forma zajištění exportních rizik**.
- Bude-li narůstat nejistota čínských podnikatelů, lze očekávat i **nárůst čínských podvodných firem**, které se zaměřují na evropské exportéry, kteří nebudou chtít přijít o čínský trh a budou se snažit nacházet nové obchodní partnery. Nejčastěji se jedná o tzv. fingované odběratele,¹⁴ fingovaná obchodní přijetí¹⁵ nebo fingované registrace.¹⁶

---

¹⁴ Čínský partner vytvoří poptávku u našeho dodavatele, obvykle po mimořádně objemné dodávce. Následně je po našich firmách vyžadováno několik tisíc eur na uhrazení tzv. notářských poplatků či nezbytných „úplatků.“

¹⁵ Švindl spočívá v tom, že čínský odběratel poptá u našich obchodníků větší množství zboží, souhlasí s cenou a vyzve naše podnikatele k návštěvě Číny za účelem uzavření kontraktu. Při jednáních v Číně vše vypadá na první pohled bezproblémově, obvykle se dohodnou na ještě větším množství zboží, nicméně čínský partner následně požádá o složení minimální hotovosti na úplatky pro vlivné úředníky nebo notářské poplatky. Psychologický efekt jednání v cizím prostředí často připraví naše podnikatele o nemalé obnosy.

¹⁶ Trendem poslední doby bývá tzv. registrace určitých výrobků pro následný dovoz do Číny. Čínský obchodník argumentuje snahou stát se zástupcem v daném regionu a deklaruje zájem dlouhodobě dovážet velké množství zboží. Prezentuje se kvalitním zázemím, webovými stránkami atd. V podstatě se jedná o zaplacení marketingových poplatků spojených s obsluhou trhu, přičemž odběratele po první platbě již nikdo neuvidí.

Tuzemský import celkem:

Celkový objem importů za rok 2014: **3 275 856 mil Kč.**¹⁷

Tuzemský import z Číny:

Celkový import tuzemských firem z Číny: **358 662 mil Kč.**¹⁸

Celková obchodní bilance mezi ČR a Čínou je díky vysokému importu dlouhodobě záporná: - **316 340 mil Kč.**

Podíl Číny na celkových importech: **11%.**

Čína je **druhým** největším dovozcem do ČR.

Meziroční růst importu z Číny do ČR v letech 2013 a 2014: **18,2%.**

Růst importu z Číny do ČR mezi lety 2010-2014: **21%** (v letech 2012 a 2013 došlo meziročně k poklesu dovozu).

Porovnání importů s jinými zeměmi:¹⁹

Objem importů z Německa: 830 000 mil Kč (25,3 % našeho exportu).

Objem importů z Ruska: 129 000 mil Kč (3,9 % našeho exportu).

Objem importů z Velké Británie: 67 000 mil Kč (2,0 % našeho exportu).

Hlavní importní komodity z Číny:²⁰

- Stroje a dopravní prostředky: 264 456 mil Kč, tj. **73,8 %** z objemu čínského importu do ČR.
- Průmyslové a spotřební zboží: 52 765 mil Kč, tj. **14,7 %** z čínského importu do ČR.
- Tržní výrobky dle materiálů: 24 535 mil Kč.
- Chemikálie: 7 079 mil Kč.

Významné konkrétní položky dovozu z Číny: stroje na automatické zpracování dat, telefonní přístroje, integrované a elektrické obvody, monitory, tiskárny, hračky.

Závěry k rizikům importů z Číny:

- **Podíl importu** na čínském zboží a surovinách je **velmi vysoký**, z Číny dovážíme např. pětinasobně více jak z Velké Británie.
- Zajímavý je **mimořádný nárůst dovozu z Číny v posledním roce**, zatímco v předcházejících dvou letech čínský import klesal.
- Dlouhodobě dovážíme zejména **počítače, jejich součásti, telefony, ale například i hračky.**
- Snaha čínské centrální banky oslabovat jüan by mohla tuzemským importérům napomoci k **zvýšení dováženého objemu zboží**, celkový dopad na ekonomiku by ale byl spíše záporný, neboť by se ještě **prohloubilo vysoké záporné saldo** celkového obchodu s Čínou.
- Bude-li růst ekonomická nestabilita čínských producentů, lze očekávat zvýšené aktivity podvodných firem vůči evropským odběratelům. Jedná se zejména o tzv. fingované dodavatele²¹ nebo fingované účty.²²

¹⁷ ČSÚ. Výdaje na hrubý domácí produkt, běžné ceny, sezonně očištěno, 2015.

¹⁸ ČSÚ, MPO, 2015.

¹⁹ ČSÚ, 2015.

²⁰ ČSÚ, 2015.

²¹ Čínský „partner,“ který má profesionální webové stránky a propracovaný systém komunikace se zaměřuje na středně velké průmyslové firmy, kterým nabídne materiál za výhodných podmínek a podmíní zaplacením dopředu. Určité zboží skutečně dorazí, jedná se ovšem o naprosto jiný produkt, v ceně o řád nižší. Firma dále přestane komunikovat.

²² Od dlouhodobého seriózního čínského partnera přijde e-mailem číslo účtu, kam má český odběratel směřovat peníze za zboží. Vše vypadá velmi věrohodně, obvykle ale přijde e-mail z adresy, kde je vůči serióznímu dodavateli změněno jen jedno písmenko, což lze přehlédnout. Peníze potom putují na úplně jiné konto. Naši odběratelé mýlku zjistí, až když je začne skutečný dodavatel upomínat o platbu.

Dopady na organizace v oblasti vývozu služeb a know-how

Vývoz služeb z ČR do Číny podle pořadí:

1. Dopravní služby: **5 109 mil Kč.**
2. Výzkum a vývoj: **343 mil Kč.**
3. Služby v oblasti výpočetní techniky: **293 mil Kč.**
4. Franšizy a podobná práva: **262 mil Kč.**
5. Architektonické, inženýrské a ostatní technické služby: **223 mil Kč.**

Služby v oblasti turistického ruchu:

Celkový počet čínských turistů přijíždějících do ČR: **211 830.**²³

Celkový počet zahraničních turistů přijíždějících do ČR: **10 056 tis.**²⁴

Podíl čínských turistů ze všech zahraničních turistů v ČR: **2,1 %.**

Meziroční nárůst čínských turistů, přijíždějících do ČR: **21,6%** (nejvyšší růst ze všech zemí).

Meziroční růst čínských turistů mezi 1-6/2014 a 1-6/2015: **47% (!).**

Odhad počtu čínských turistů v ČR v roce 2025: **300 tis.**²⁵

Průměrná útrata čínského turistů v ČR: **21 443 Kč** (druhá nejvyšší průměrná útrata ze všech zahr. turistů).

Meziroční nárůst nákupů čínských turistů v českých obchodech: **119%.**²⁶

Služby v oblasti vzdělávacího sektoru:

Počet čínských studentů, studujících v zahraničí: **459 800** (z toho 70% na VŠ, 30% na SŠ).²⁷

Trend čínských studentů na zahraničních VŠ a SŠ: od roku 2010 vzrostl z **20% na 30%** počet středoškoláků.

Meziroční růst počtu čínských studentů v zahraničí (VŠ i SŠ): **11,1 %.**²⁸

Nejvyšší počet čínských zahraničních studentů: USA (**274 439**),²⁹ Velká Británie (**87 895**)³⁰, Austrálie, Kanada, Francie, Japonsko.

Počet čínských studentů ve srovnatelné zemi jako ČR: Holandsko (**6 400**).³¹

Počet čínských studentů na VŠ v ČR: přibližně **200.**³²

Závěr k vlivu čínské krize na vývoz služeb a know how:

- Příjem z dominujících **dopravních služeb by byl ohrožen** pouze v případě zásadního poklesu exportů.
- Lze očekávat **nárůst služeb v oblasti výzkumu a vývoje** a ochrany duševního vlastnictví, jakožto přímý důsledek nutnosti exportovat do Číny produkty s **vyšší přidanou hodnotou** a ocenitelným know-how.
- Velká **příležitost je v nárůstu podnikání v turistickém ruchu**, strmý růst počtu čínských turistů v ČR znamená velkou šanci pro malé a střední české firmy, jak v oblastech přímých turistických služeb (cestovní kanceláře), tak druhotně v sektoru maloobchodu, přepravy osob, pohostinství apod.
- Patrně **největší šance na přímý i druhotný obchod je ve sféře vzdělávání**. Pokud bude zrušen **komplikovaný vízový systém** pro čínské studenty a ČR zahájí po vzoru ostatních evropských zemí **marketingovou kampaň v Číně na podporu tuzemského vzdělávacího systému**, lze očekávat o řády více studentů, kteří budou platit za studium jak na soukromých, tak státních VŠ, dále budou hradit náklady spojené se studiem (ubytovací poplatky, pojištění, atd.). Pro zajímavost: australská vláda vyčíslila finanční přínos z čínských studentů jako vyšší než efekt z turistického ruchu čínských návštěvníků.

²³ ČSÚ, AČCKA, 2015.

²⁴ MMR, Stenmark, 2015.

²⁵ CzechTourism, 07/2015

²⁶ Global Blue, 07/2015

²⁷ ICEF Monitor, Number of Chinese outbound students up by 11% in 2014. 2015

²⁸ ICEF Monitor, Number of Chinese outbound students up by 11% in 2014. 2015

²⁹ Project Atlas, USA, International Students in the United States, 2014

³⁰ UK CISA, UK Council for International Student Affairs, 2015

³¹ Study in Holland, 2015

³² Jedná se o přibližný údaj, vycházející u informace českého velvyslanectví v Pekingu, které vyřizuje ročně ca 50 studentských víz, nap. Na Univerzitě Karlově studovalo v roce 2014 40-50 čínských studentů.